

Η «LANCEA SACRA»

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΡΕΜΩΝΗΣ ΛΙΟΥΤΠΡΑΝΔΩ.

Γενικῶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τὰ σύμβολα παίζουν σπουδαῖον ρό-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Α΄. ΠΗΓΑΙ: Tacitus, *De Germania*, London, Loeb, 1958. Ammiani Marcellini, *Rerum gestarum*, ἔκδ. J. C. Rolfe, London, Loeb, 1950-52². Gregorii, *episcopi Turonensis, Historia Francorum*, ἐν MG. *Scriptores rerum Merovingicarum*, τ. Α΄, ἔκδ. W. Arndt, Hannoverae 1885, σσ. 31-450. *Codex Carolinus*, ἐν MG. *Epistolae Merovingici et Karolini aevi*, τ. Γ΄, ἔκδ. W. Gundlach, Berolini 1892, σσ. 469-657. *Constitutum Constantini*, ἔκδ. H. Fuhrmann, Hannover 1968. Pauli Diaconi, *Historia Langobardorum*, ἐν MG. *Scriptores rerum Langobardicarum et Italicarum saec. VI-IX*, ἔκδ. L. Bethmann-G. Waitz, Hannoverae 1878 (ἀνвт. 1964), σσ. 45-187. Nicolai I. papae *epistolae*, ἐν MG. *Epistolae Karolini aevi IV*, τ. ΣΤ΄, ἔκδ. E. Perels, Berolini 1925, σσ. 257-690. Liudprandi, *episcopi Cremonensis, opera omnia*, ἔκδ. J. Becker, *Die Werke Liudprand von Cremona, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover-Leipzig 1915³. Widukindi, *monachi Corbeiensis, Rerum gestarum Saxonicarum libri tres*, ἔκδ. P. Hirsch - H. -E. Lohmann, *Die Sachsengeschichte des Widukind von Korvei, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover 1935⁵. Flodoardi, *Annales*, ἐν MG. SS., τ. Γ΄, ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀνвт. 1968), σσ. 363-408. Hrotsuithae, *Carmen de gestis Oddonis I. imperatoris*, ἐν MG. SS., τ. Δ΄, ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀνвт. 1968), σσ. 317-335. *Annales Quedlinburgenses*, ἐν MG. SS., τ. Γ΄, ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀνвт. 1968), σσ. 22-90. *Annales sancti Rudberti Salisburgenses*, ἐν MG. SS., τ. Θ΄, ἔκδ. W. Wattenbach, Hannoverae 1851 (ἀνвт. 1968), σσ. 760-810. *Annales Admuntenses*, ἐν MG. SS., τ. Θ΄, ἔκδ. W. Wattenbach, Hannoverae 1851 (ἀνвт. 1968), σσ. 570-579. Thietmari, *Chronicon*, ἔκδ. R. Holtzmann, *Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Berlin 1955³. Sigeberti Gemblacensis, *Chronica*, ἐν MG. SS., τ. ΣΤ΄, ἔκδ. L. C. Bethmann, Hannoverae 1844 (ἀνвт. 1968), σσ. 300-374. Ekkehardi, *Chronicon universale*, ἐν MG. SS., τ. ΣΤ΄, ἔκδ. G. Waitz, Hannoverae 1844 (ἀνвт. 1968), σσ. 33-231. Willelmi Malmesburiensis, *Ex gestis regum Anglorum*, ἐν MG. SS., τ. Ι΄, ἔκδ. G. Waitz, Hannoverae 1852 (ἀνвт. 1963), σσ. 452-484. Ottonis, *episcopi Frisingensis, Chronica sive Historia de duabus civitatibus*, ἔκδ. Ad. Hofmeister, *Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover-Leipzig 1912. Landulfi, *Historia Mediolanensis*, ἐν MG. SS., τ. Η΄, ἔκδ. L. C. Bethmann - W. Wattenbach, Hannoverae 1848 (ἀνвт. 1968), σσ. 36-100.

Β΄. ΒΑΣΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ: A. Hofmeister, *Die heilige Lanze ein Abzeichen des alten Reichs*, Breslau 1908. A. Brackmann, *Die politische Bedeutung der Mauritius-Verehrung im frühen Mittelalter*, ἐν *Gesammelte Aufsätze*, Köln-Graz 1967², σσ. 211-241 [ἀνвт. ἐκ Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-Histor. Klasse, 30 (1937), σσ. 279-305]. M. Buchner, *Die heilige Lanze*, ἐν *Gelbe Hefte*, 16 (1940), σσ. 246-251. H. -W. Klewitz, *Die heilige Lanze Heinrichs I.*, ἐν *Deutsches Archiv für die Erforschung des Mittelalters*, 6 (1943), σσ. 42-58. A. Brackmann, *Zur Geschichte der heiligen Lanze Heinrichs I.*, ἐν *Deut-*

λον, διότι δι' αὐτῶν ἐκφράζονται βασικαὶ πολιτικαὶ ιδέαι¹.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν θεωρίαν τοῦ Μεσαίωνος τὸν ἰδιαίτερον χαρακτηῖρα τοῦ ἐπιγείου μονάρχου, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὄργανον καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, ἐξῆρον κατ' ἐξοχὴν τὰ ἐμβλήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπενέμοντο. Ταῦτα δὲν ἦσαν μόνον τὸ σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς ἐξουσίας του. Ἡ περιβολὴ τοῦ βασιλέως διὰ τῶν γνησίων ἐμβλημάτων τοῦ κράτους ἦτο μία ἐκ τῶν οὐσιωδῶν νομικῶν προϋποθέσεων τῆς νομιμότητος τῆς ἐξουσίας του. Ἐκ τούτου καθίσταται νοητόν, διατὶ ὁ ἐκλεγείς βασιλεὺς κατέβαλλε συχνάκις μεγάλας προσπάθειας, διὰ νὰ ἔχη ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὰ κρατικὰ ἐμβλήματα.

Οὕτως εἰς τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τὴν πρώιμον βυζαντινὴν περίοδον (324-610) ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου περιεβάλλετο διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀξιώματος συμβόλων, δηλ. τῆς πορφύρας καὶ τοῦ διαδήματος. Ἡ δι' ὠρισμένων συμβόλων περιβολὴ ἀπετέλει οὐσιῶδες τμήμα τοῦ τυπικοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀναγορεύσεως καὶ ἐνεῖχε ἰδιάζουσας σημασίαν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ πολιτειακοῦ δικαίου τῆς ἐποχῆς².

Εἰς τὴν Δύσιν ὁ ἡγεμὼν περιεβάλλετο διὰ στέμματος καὶ δι' ἰδιαιτέρων ἐνδυμάτων καὶ ὅπλων³, μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαίαν θέσιν κατεῖχε ἡ lancea⁴ (= ἡ λόγχη, τὸ δόρυ).

Ἡ lancea ὑπῆρξε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπιθετικὸν ὄπλον τόσον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων γερμανικῶν φύλων⁵, ὅσον καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν

sches Archiv κλπ., 6 (1943), σσ. 401-411. W. Holtzmann, König Heinrich I. und die heilige Lanze, Bonn 1947. M. Lintzel, Zur Erwerbung der heiligen Lanze durch Heinrich I., ἐν Historische Zeitschrift, 171 (1951), σσ. 303-310, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, Ausgewählte Schriften, τ. Β', Berlin 1961, σσ. 85-91. H. Fillitz, Die Insignien und Kleinodien des Heiligen Römischen Reiches, Wien-München 1954. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen und Staatssymbolik, τ. Β', Stuttgart 1955, σσ. 492-537. M. Uhlirz, Zu den heiligen Lanzen der karolingischen Teilreiche, ἐν Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschungen, 68 (1960), σσ. 197-208.

1. Εἰδικώτερον διὰ τὰ σύμβολα ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ 3ου μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος βλ. τὸ μνημειῶδες τρίτομον ἔργον τοῦ P. E. Schramm, Herrschaftszeichen und Staatssymbolik. Beiträge zu ihrer Geschichte vom dritten bis zum sechzehnten Jahrhundert von P. E. Schramm mit Beiträgen verschiedener Verfasser, τ. Α' - Γ', Stuttgart 1954-56 [Schriften der Monumenta Germaniae Historica (Deutsches Institut für Erforschung des Mittelalters) 13/I-III].

2. Αἱκ. Χριστοφιλοπούλου, Ἐκλογή, ἀναγόρευσις καὶ στέψις τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, ἐν Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 22, ἀριθμ. 2, ἐν Ἀθήναις 1956, σσ. 22-23.

3. Βλ. M. Buchner, Die Investitur des Königs und die Übergabe der Insignien als Rechtsakt, ἐν Gelbe Hefte, 16 (1940), σσ. 329-339.

4. Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως καὶ τῆς μορφῆς τοῦ ὅπλου τούτου βλ. Pauly - Wissowa, Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, τ. 12, 1, Stuttgart 1924, στ. 618-9.

5. Tacit., De Germania, 13, σ. 282: «Tum in ipso consilio vel principum aliquis vel pater vel propinqui scuto frameaque iuvenem ornant». Ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος (XVI, 12, 24, σ. 276) ἀφηγοῦμενος τὰ περὶ τὴν μάχην τοῦ Στρασβούργου τῇ 357 μεταξὺ τῶν Ἀλα-

Μεροβιγκείων, τῶν Λογγοβάρδων καὶ τῶν Φράγκων¹. Ἡ χρῆσις τῆς ὡς συμβόλου μεταβιβάσεως τῆς ἐξουσίας ἦτο ἐπίσης παλαιά². Ἐκ τῶν ἀφηγηματικῶν πηγῶν ἔχομεν τὰς ἀκολουθούς μαρτυρίας: Ὁ Γρηγόριος τῆς Τουρ (Tours) παραδίδει, ὅτι τῷ 585 «...rex Gunthramnus data in manu regis Childeberthi hasta ait: Hoc est indicium, quod tibi omne regnum meum tradidi»³. Ὁ ἱστορικὸς τῶν Λογγοβάρδων Παῦλος Διάκονος μαρτυρεῖ ὅτι τῷ 735 «Langobardi...Hildeprandum...regem levaverunt. Cui dum contum, sicut moris est, traderent...»⁴. Ὁ αὐτὸς ἱστοριογράφος παρέχει ἐμμέσως, ἀλλὰ σαφεῖς μαρτυρίας, καθ' ὅς ἡ lancea ὑπῆρξε βασιλικὸν σύμβολον⁵. Ἰδιαιτέρας σημασίας διὰ τὸ θέμα μας εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ συγγραψαντος τὴν ἱστορίαν τῶν Σαξόνων Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς Κονράδος Α' ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ τῷ 919 ἐπρότεινε ὡς διάδοχον τὸν ἀντίπαλόν του δοῦκα τῆς Σαξωνίας Ἑρρίκον Α'⁶, ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὰ βασιλικά ἐμβλήματα, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ἡ «ἱερὰ λόγχη»⁷. Ὁ ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου χαρακτηρισμὸς τῆς lancea ὡς sacra ἀπεκρούσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ G. Waitz ὡς ἐσφαλμένος⁸. Ἡ Mathilde Uhlirz⁹, στηρι-

μανῶν καὶ τῶν Ρωμαίων, παρατηρεῖ, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν πρώτων «Chonodomarius...equo spumante sublimior, erectus in iaculum formidandae vastitatis, armorumque nitore conspicuus ante alios...»

1. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 493.

2. Βλ. A. Hofmeister, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5. M. Buchner, Die heilige Lanze κλπ., σ. 246. Ὁ H. Meyer, Heerfahne und Rolandsbild, Berlin 1930, σ. 482, γράφει ὅτι κατὰ τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν ἡ lancea ἦτο στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Wotan. Ὁ O. Höfler, Das germanische Kontinuitätsproblem, ἐν Historische Zeitschrift, 157 (1938), σ. 10 κ.ε., ἐκφράζει τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ προσθέτει ὅτι ἡ lancea ἀνέκαθεν ἔπαιζε ρόλον εἰς τὴν λατρείαν. Ἀντιθέτως ὁ W. Mohr, König Heinrich I. (919-936), δ.τ. 1950, σ. 86, σημ. 23, ὑποστηρίζει τὴν ἀποψιν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς νομικῆς σημασίας τῆς lancea προῆλθεν ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

3. Gregorii Turon., Historia Francorum VII, 33, σ. 313.

4. Pauli Diaconi, Historia Langobardorum VI, 55, σ. 184.

5. Αὐτόθι, V, 10, σ. 149: «...unus de regis exercitu nomine Amalongus, qui regium contum ferre erat solitus, quentam Greculum eodem contulo utrisque manibus fortiter percutiens, de sella super quam equitabat sustulit...» Ὁσαύτως αὐτόθι, I, 15, σ. 55 καὶ III, 32, σ. 112, γίνεται μνεία τῆς hasta regia. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 497, σημ. 3.

6. Πρβλ. B. Καραγεώργου, Λιουτπράνδος, ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης, ὡς ἱστορικὸς καὶ διπλωμάτης, Ἀθήναι 1976, σ. 187.

7. Widuk. I, 25, σ. 38: «Fortuna, frater, cum nobilissimis moribus Heinrico cedit, rerum publicarum secus Saxones summa est. Sumptis igitur his insigniis, lancea sacra, armillis aureis cum clamide et veterum gladio regum ac diademate, ito ad Heinricum, facito pacem cum eo...»

8. G. Waitz, Deutsche Verfassungsgeschichte, τ. ΣΤ', Berlin 1896², σ. 297.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 198 κ.ε.

ζομένη εἰς τὴν γνώμην τοῦ O. Höfler¹ καὶ τὴν ἄποψιν τοῦ H. - W. Kiewitz², καθ' ἣν τὰ προβλήματα τοῦ συμβόλου τούτου θὰ πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξελίξεως τῆς καρολινείου κληρονομίας, οὐδόλως ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῆς ὡς ἄνω ἀφηγήσεως τοῦ Βιδουκίνδου, ὑποθέτει δέ, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐμβλήματα ἐξουσίας, ἀνήκοντα εἰς τὸν Κάρολον τὸν μέγαν, περιῆλθον εἰς τὸ ἀνατολικὸν Φραγκικὸν κράτος μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης τοῦ Βερδέν (Verdun) τῷ 843. Ἀκολουθῶς ὑποστηρίζει τὴν θέσιν, ὅτι ἡ βασιλικὴ αὕτη lancea ἔλαβε πολὺ ἐνωρὶς χριστιανικὸν περιεχόμενον. Διότι, ὅπως ὁ βασιλεὺς ἐγένετο rex christianus, καθ' ὅμοιον τρόπον πρέπει νὰ μετεβλήθῃ καὶ τὸ ἱερὸν σύμβολόν του, τὸ ἀρχαῖον γερμανικὸν δόρυ ἐξουσίας, εἰς sacra lancea. Τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ἀπλούστατον διὰ τῆς τοποθετήσεως ἐπ' αὐτῆς Σταυροῦ ἢ μικρᾶς σημαίας, ἀφιερωμένης εἰς τινὰ χριστιανὸν Ἅγιον. Δὲν εὐρίσκω πολὺ πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ὡς ἄνω ἐρευνητρίας, διότι αὕτη ὑπερεκτιμᾷ ἐν προκειμένῳ τὴν σημασίαν τῆς «ἱερᾶς λόγχης»³. Ἀντιθέτως θεωρῶ πιθανωτέραν τὴν ἄποψιν τοῦ R. Poupardin⁴, ἣν υἱοθέτησαν καὶ οἱ A. Hofmeister⁵, W. Mohr⁶, P. E. Schramm⁷, καὶ καθ' ἣν ὁ ὑπὸ τοῦ Βιδουκίνδου χαρακτηρισμὸς τῆς lancea τοῦ Κονράδου Α' ὡς sacra ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν, ἥτοι ὁ Σάξων ἱστορικός, γράφων ἐν τῇ μονῇ τῆς Κορβείας μίαν γενεὰν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Α' ἀπόκτησιν τῆς lancea sacra καὶ μὴ γνωρίζων ἀκριβῶς πότε καὶ πόθεν ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς ἀπέκτησε ταύτην, ἔκαμε χρῆσιν χαρακτηρισμοῦ τῆς νέας λογγοβαρδικῆς λόγχης διὰ τὴν παλαιὰν γερμανικὴν.

Ὅτι ἡ lancea ἐθεωρεῖτο σύμβολον τῆς βασιλικῆς ιδιότητος, διαπιστοῦται ἐπίσης ἐκ νομισματικῶν δεδομένων τῆς μεροβιγκείου ἐποχῆς⁸ καὶ ἐκ σφραγίδων τῶν ἡγεμόνων τοῦ Φραγκικοῦ κράτους. Ὁ Κάρολος ὁ μέγας (768-814) εἰκονίζεται εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν σφραγίδα ὁμοῦ μετὰ τῶν συμβόλων τοῦ στέμματος, τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς λόγχης⁹, τὸν αὐτὸν δὲ

1. Βλ. ἄνωτ., σ. 169, σημ. 2.

2. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 53.

3. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 495, ὅστις παρατηρεῖ εὐστόχως, ὅτι «die Rolle, die die Lanze als Herrschaftszeichen gespielt hat, darf nicht überschätzt werden».

4. R. Poupardin, Le royaume de Bourgogne (888-1038), Genève 1974 (ἀνατ. τῆς ἐκδ. Paris 1907), σ. 381, σημ. 1.

5. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 70.

7. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 502.

8. Βλ. O. Höfler, Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 7. P. E. Schramm, Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 495.

9. Βλ. P. E. Schramm, Die deutschen Kaiser und Könige in Bildern ihrer Zeit, τ. Α' : 751-1152 (Πίνακες), ἄ.τ. καὶ χρ., εἰκ. 7a-d.

τύπον διετήρησαν καὶ οἱ διάδοχοί του¹.

*
* * *

Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς lancea ὡς sacra ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον κατὰ τὰ μέσα τῆς 10ης ἐκατονταετηρίδος. Ἡ μοναδικὴ αὐθεντικὴ πηγὴ περὶ τῆς «i-erās λόγχης» εἶναι τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης Λιουτπράνδου «Ἀνταπόδοσις»², τῆς ὁποίας ἡ σχετικὴ λεπτομερὴς ἀφήγησις ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: Ὁ βασιλεὺς τῶν Βουργουνδίων Ροδόλφος, ὅστις ἐπὶ τινα ἔτη ἦτο βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, ἔλαβεν ὡς δῶρον τὴν λόγχην ἀπὸ τὸν κόμητα Σαμψών. Ἡ λόγχη αὕτη ἦτο διαφορετικὴ κατὰ τὸν τύπον ἀπὸ τὰς λοιπὰς, διότι εἰς τὸ μέσον τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς εἶχε δύο ὀπὰς. Λέγεται ὅτι ἡ λόγχη ἀνῆκεν εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, τὸν υἱὸν τῆς ἀγίας Ἑλένης, ἥτις ἀνεῦρε τὸν ζωοποιὸν Σταυρόν. Ἡ λόγχη ἐπὶ τῆς αἰχμῆς της ἔφερε σταυροὺς ἐκ τῶν ἡλῶν, δι' ὧν ἐσταυρώθη ὁ Κύριος καὶ Λυτρωτὴς μας Ἰησοῦς Χριστός. Ὅθεν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἑρρίκος, εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Ροδόλφος εἶχεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του ἐν τόσον ἀνεκτίμητον οὐράνιον δῶρον, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἀγγελιαφόρους καὶ προσεπάθησε νὰ ἀποκτήσῃ πάσῃ θυσίᾳ τὸ ἀκατανίκητον ὄπλον κατὰ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος δὲν ἠδυνήθη διὰ δώρων νὰ κάμψῃ τὴν ἀντίστασιν τοῦ βασιλέως Ροδόλφου, δηλώσαντος ὅτι ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ θὰ ἔπραττε τοιοῦτον τι, ἐπεχείρησε νὰ τὸν ἐκφοβίσῃ δι' ἀπειλῶν. Ὑπεσχέθη δηλ. νὰ καταστρέψῃ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Ροδόλφου. Ὁ τελευταῖος ὑπέκυψε, διότι ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου τὸν παρεκάλει ὁ Γερμανὸς ἡγεμὼν, ἀφεώρα εἰς ἱερὸν κειμήλιον, δι' οὗ ὁ Θεὸς ἤνωσε τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ ἐπουράνια, καὶ παρέδωκε προσωπικῶς εἰς τὸν δίκαιον βασιλέα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὗτος δικαίως ἀπῆτει. Οὕτω κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ οἱ δύο συνεφιλιώθησαν, διότι προηγουμένως ἦσαν ἐχθροί. Μὲ πόσῃν χαρὰν ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος ἐδέχθη τὸ προμνησθὲν ἀνεκτίμητον κειμήλιον δεικνύει ἰδίᾳ τὸ γεγονός, ὅτι ὄχι μόνον ἐδώρησεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Βουργουνδίας χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἀλλὰ τοῦ παρεχώρησεν καὶ σημαντικὸν μέρος τῆς ἐπαρχίας τῆς Σουαβίας. Ἀλλ' ὁ παντογνώστης Θεός, ὅστις διαβλέπει καὶ ἀμείβει ὄχι τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς, ἀλλὰ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, παρεχώρησεν εἰς τὸν εὐσεβῆ βασιλέα τὸ

1. Αὐτόθι, εἰκ. 13α-β = Λουδοβίκος ὁ Εὐσεβὴς (814-840), εἰκ. 23α-β = Λουδοβίκος ὁ Γερμανικὸς (840-876), εἰκ. 36α-β = Κάρολος ὁ Φαλακρὸς (840-877), εἰκ. 44α = Ἀρνούλφος (887-899), εἰκ. 47β = Λουδοβίκος ὁ Παῖς (900-911), εἰκ. 55α-β = Κονράδος Α' (911-918), εἰκ. 56β = Ἑρρίκος Α' (919-936), εἰκ. 59α = Ὁθων Α' (936-973). Πρβλ. ὡσαύτως P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 498 κ.έ.

2. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118 κ.έ.

νικηφόρον τοῦτο κειμήλιον, δι' οὗ οὗτος κατετρόμαξε τοὺς ἐπελθόντας ἐναντίον του ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. Κατ' αὐτόν, λοιπόν, τὸν τρόπον, ἢ μᾶλλον κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος ἀπέκτησε τὴν ἱερὰν λόγχην, τὴν ὁποίαν, ἀποθνήσκων, κατέλιπε μετὰ τοῦ κράτους ὡς κληρονομίαν εἰς τὸν υἱόν του (᾽Οθωνα Α'), περὶ τοῦ ὁποίου νῦν ὁμιλοῦμεν. Πόσον ἐσεβάσθη καὶ οὗτος τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο δῶρον δὲν διακηρύσσει μόνον ἡ νίκη αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ πλῆθος θαυμαστῶν σημείων, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν.

Ἡ ὡς ἄνω ἀφήγησις τοῦ συγγραφέως τῆς «Ἀνταποδόσεως» κρίνεται ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων¹, ὡς ἀξιόπιστος. Βεβαίως αἱ ὑπάρχουσαι ἀφηγηματικαὶ πηγαί, αἵτινες ὁμιλοῦν περὶ τοῦ ἰδίου γεγονότος, ἤτοι περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ροδόλφου Β' παραδόσεως τῆς *lancea sacra* εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' καὶ τῆς σημασίας τῆς ὡς ἱεροῦ συμβόλου τῆς βασιλικῆς ἰσχύος, εἶναι πολὺ μεταγενέστεραι, ἀντλήσασαι τὰς πληροφορίας ταύτας ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Λιουτπράνδου².

Ὅτι ἡ σχετικὴ μὲ τὴν *lancea sacra* ἀφήγησις τοῦ Λογγοβάρδου ἱστορικοῦ εἶναι ἀξιόπιστος, προκύπτει, νομίζω, οὐ μόνον ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν πηγῶν τούτων καὶ ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τῶν συνδεδεμένων μὲ τὴν *lancea sacra* γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ συνδέσμου τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν τοῦ ᾽Οθωνος Α'. Ὡς γνωστόν, ὁ Λιουτπράνδος, ἀφοῦ ἔζησεν ὡς μαθητὴς εἰς τὴν ἐν Παβία αὐλὴν

1. Ὁ O. Höfler, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 6 κ.έ., ἀποκρούει τὴν ἀφήγησιν ταύτην τοῦ Λιουτπράνδου ὡς προῖόν τῆς φαντασίας του. Ὁ H. - W. Klewitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 43 κ.έ., ἀπορρίπτει τὴν σχετικὴν μὲ τὴν προέλευσιν τῆς *lancea sacra* ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰδήσιν τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης, ἐνθ' ὁ W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 8 καὶ 12, ἀμφιβάλλει μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ τύπου τῆς «ἱερᾶς λόγχης».

2. Περιορίζομαι ἐνταῦθα εἰς τὴν μνείαν τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν μαρτυριῶν: *Annales s. Rudberti Salisburgenses*, ἔτ. 922, σ. 771: «Heinricus rex lanceam sacram a rege Rudolfo Burgundiae minis extorsit». *Annales Admuntenses*, ἔτ. 922, σ. 573: «Heinricus rex lanceam sacram quam reges nostri hactenus habent a Rudolfo rege Burgundiae minis extorsit». *Sigeberti, Chronica*, ἔτ. 929, σ. 347: «Lanceam mirandi operis et clavis Jesu Christi crucifixi sanctificatam, quae dicitur primi et magni Constantini imperatoris fuisse, donatam Rodolfo regi Burgundionum et Italiae a Samsone comite, rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte provinciae Suevorum, a Rodolfo comite extorquet; et hanc ad insigne et tutamen imperii posteris reliquit». *Ekkerhardi, Chronicon universale*, σ. 182: «...eamque (sc. lanceam sacram) credimus esse quae ex tunc hodie in imperatorum tutela solet manere». *Ottonis Frisingensis, Chronica*, VI, 18, σ. 279: «Lanceam quoque sacram, quam reges nostri hactenus habent, a Rudolfo Lugdunensis Galliae seu Burgundionum rege minis extorsit». *Landulfi, Historia Mediolanensis*, III, 31, σ. 98: «...lancea, in qua Dei clavus erat inclusus Romani imperii stabilimentum ab hostibus durissimis, curabatur...» Βλ. A. Hofmeister, *Die heilige Lanze* κλπ., σσ. 10-13, ἐνθα γίνεται εὐρεῖα συζήτησις περὶ τῆς ἐξαρτήσεως τῶν πηγῶν τούτων ἐκ τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως».

τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Οὔγωνος (926-945), τοῦ ἐκδιώξαντος τὸν κάτοχον τῆς *lancea sacra* Ροδόλφον Β', καὶ ὑπηρέτησε πιστῶς παρὰ τῷ βασιλεῖ Λοθαρίῳ (931-950) τὸν ἀσκοῦντα τὴν πραγματικὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν κόμητα τῆς Ἰβρέας καὶ ἀπὸ τοῦ 950 βασιλέα τοῦ *regnum Italicum* Βερεγγάριον Β', κατέφυγεν εἰς τὴν γερμανικὴν αὐλήν, ἔνθα ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς τὸν περιέβαλε μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνην καὶ τοῦ ἀνέθεσεν ἕνεκα τῆς εὐρείας μορφώσεως καὶ πείρας, τῆς γλωσσομαθείας καὶ τῶν διπλωματικῶν ἱκανοτήτων τοῦ σημαντικᾶς ἐκκλησιαστικᾶς καὶ πολιτικᾶς ἀποστολάς¹. Ταῦτα ἐνισχύουν, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὴν ἄποψιν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν περὶ τῶν τυχῶν τῆς *lancea sacra* πληροφοριῶν τοῦ Λιουτπράνδου, ἀρυσθέντος ταύτας ἐξ αὐτοπτῶν μαρτύρων ἐν τῇ αὐλῇ τῶν προμνησθέντων βασιλέων. Ἐκτὸς τούτου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γράψῃ οὗτος εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 958 καὶ 962 συνταχθεῖσαν «Ἀνταπόδοσιν»² ἀνυπόστατα πράγματα σχετικῶς μὲ τὴν *lancea sacra*, διότι θὰ ἀπερρίπτοντο ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος Α' καὶ τῶν αὐλικῶν του, γνωρίζοντων καλῶς τὰ τελευταῖα σχετικὰ γεγονότα, πρὸ πάντων δὲ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως Ἀδελαΐδος, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Ροδόλφου Β' καὶ συζύγου τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τοῦ *regnum Italicum* Λοθαρίου.

Ὁ Λιουτπράνδος δὲν κάμνει λόγον περὶ τῆς *lancea sacra* εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς «Ἀνταποδόσεως», εἰς τὸ ὁποῖον ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Α'³, ἀλλὰ παρεμβάλλει τὴν σχετικὴν ἀφήγησιν κατὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων τοῦ 939⁴, ὅτε ὁ νεαρὸς βασιλεὺς Ὁθων Α' διὰ τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως τῆς «ἱερᾶς λόγχης» συνέτριψε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑρρίκου καὶ τῶν συνεργατῶν του⁵. Ἡ τοιαύτη διάταξις τῆς ὕλης ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἔλλειψιν χρονολογικῶν μαρτυριῶν⁶ καὶ πλειόνων πληροφοριῶν τοῦ Λιουτπράνδου περὶ τῆς *lancea sacra* ἀφήνει μεγάλα περιθώρια διὰ τὴν διατύπωσιν διαφόρων εἰκασιῶν κυρίως ὡς πρὸς τὸν χρόνον παραδόσεως αὐτῆς εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' καὶ ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὴν σημασίαν της.

1. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 44-58 καὶ 125 κ.ἑ.

2. Αὐτόθι, σ. 63 κ.ἑ.

3. *Liudpr. Antap.* II, 20-31, σσ. 46-51.

4. Αὐτόθι, IV, 24, σ. 118: «*Sed quia lanceae ipsius sanctae memoriam fecimus, hic, qualiter ad eum pervenerit, inseramus*». Ἀκολουθεῖ τὸ κεφ. 25, τὸ ὁποῖον ἀπεδόθη ἀνωτέρω ἐν παραφράσει.

5. Αὐτόθι, IV, 24, σ. 117 κ.ἑ.

6. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 129 κ.ἑ.

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως» εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Ροδόλφος Β' παρέλαβε τὴν *lancea sacra* ἐκ τοῦ κόμητος τοῦ παλατίου Σαμψών. Δὲν διευκρινεῖται ὅμως οὔτε ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔλαβε ταύτην ὁ βασιλεὺς τῆς Βουργουνδίας, οὔτε ὁ τρόπος, καθ' ὃν αὕτη εὐρέθη ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ Λογγοβάρδου κόμητος. Ὅλοι σχεδὸν οἱ δεχόμενοι ὡς ἀξιόπιστον τὴν ὡς ἄνω ἀφήγησιν τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης νεώτεροι εἰδικοί μελετηταί, ἐρειδόμενοι ἐπὶ ἄλλου σημείου τῆς ἱστορίας τοῦ Λιουτπράνδου, ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀντιπολιτευομένου τὸν Βερεγγάριον Α' (888-924) κόμματος κόμητες τοῦ παλατίου Ὁδέλρικος, Γισλεβέρτος, ὁ μαρκίων Ἀδαλβέρτος καὶ τινες ἄλλοι μετέβησαν τῷ 921 / 22 εἰς Βουργουνδίαν¹ καὶ παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα Ροδόλφον Β' νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ ἰταλικά πράγματα, ἥτοι νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Βερεγγάριον Α' καὶ νὰ λάβῃ ὁ ἴδιος τὸ στέμμα τοῦ *regnum Italicum*². Ἡ φρασιολογία τοῦ Λιουτπράνδου «ceterique» καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ κόμης Σαμψών ἐνυμφεύθη βραδύτερον τὴν χήραν τοῦ μνημονευθέντος Ὁδελρίκου³, ἐνίσχυσαν τὴν ἄποψιν ὅτι μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν μεταβάντων εἰς Βουργουνδίαν καὶ ζητησάντων τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς, συγκατελέγετο καὶ ὁ Σαμψών⁴, ὅστις παρέδωκεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β' τὴν *lancea sacra* ὡς ἐνίσχυσιν τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ *regnum Italicum*. Μόνον ὁ W. Holtzmann ἐκφράζει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τῶν ἀνωτέρω ἰσχυρισμῶν, γράφων ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμη δεχθῶμεν ὡς ἀληθές, ὅτι ὁ κόμης Σαμψών ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Βερεγγαρίου Α', παραμένει καθαρὰ ὑπόθεσις ὅτι συμμετέσχε τῆς ἀποστολῆς, τῆς μεταβάσης τῷ 921 / 22 εἰς τὴν Βουργουνδίαν, καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β' τὴν *lancea sacra*. Διότι δὲν εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ κατεῖχεν ὁ Σαμψών κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον τὴν ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἰσχύουσαν «ἱερὰν λόγχην»⁵. Εὐρίσκω τὰς ἀμφιβολίας τοῦ W. Holtzmann ὡς βασίμους καὶ νομίζω, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ *lancea sacra* ἦτο τὸ λογγοβαρδι-

1. Ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Βερεγγαρίου Α' ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τὸν Ροδόλφον Β', ἦτο κυρίως ἡ παλαιὰ ἔχθρα μεταξὺ τοῦ Ἰταλοῦ βασιλέως καὶ τῶν Βουργουνδίων ἡγεμόνων. Βλ. Liudpr. Antap. II, 34-41, σσ. 53-56. Πρὸβλ. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 219 κ.ε.

2. Liudpr. Antap. II, 64, σ. 66: «Hunc (sc. Gislebertum)...regis (sc. Berengarii) gener Adelbertus ceterique qui cum eo simul rebelles extiterant,...ob Rodulfum, ut adveniat, dirigunt. Profectus denique eodem Gislebertus ante XXX dies eum Italiam adventare coegit».

3. Βλ. A. Hofmeister, Markgrafen und Markgrafschaften im italischen Königreich in der Zeit von Karl dem Großen bis auf Otto den Großen (774-962), ἐν Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschungen, συμπλ. τόμ. 7 (1907), σ. 379, σημ. 5.

4. Ὁ R. Poupardin, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 377-79, ἐπεχείρησεν ἀνεπιτυχῶς νὰ ταυτίσῃ τὸν κόμητα Γισελβέρτον μὲ τὸν κόμητα Σαμψών. Κατὰ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἔγραψεν ὁ A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σσ. 18-21, ὅστις ἀπέδειξε πειστικῶς, ὅτι οἱ προμνησθέντες κόμητες ἦσαν δύο διαφορετικὰ πρόσωπα.

5. W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 14.

κὸν βασιλικὸν σύμβολον, θὰ εὐρίσκετο εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως Βερεγγαρίου Α' καὶ θὰ ἐφυλάσσετο ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἄποψις αὕτη ἐνισχύεται προσέτι ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὰς σφραγίδας ὁ Βερεγγάριος Α' εἰκονίζεται μετὰ τῆς *lancea*¹. Κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ κόμης τοῦ παλατίου Σαμψών, ὅστις διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν κατὰ τὸ δεύτερον τέταρτον τῆς 10ης ἑκατονταετηρίδος², παρέμεινε πιστὸς εἰς τὸν βασιλέα του, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε προφανῶς εἰς τὴν Βερώνην. Μετὰ δὲ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βερεγγαρίου Α' τῷ 924³ ἐγένετο κάτοχος τῆς *lancea sacra*, ἣν καὶ παρέδωκεν ἐν Ἰταλίᾳ⁴ ὡς δῶρον καὶ δεῖγμα τῆς ὑποταγῆς του εἰς τὸν νέον βασιλέα τοῦ *regnum Italicum* Ροδόλφον Β'.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων ἐπικρατεῖ ἀσυμφωνία καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦ χρόνου παραδόσεως τῆς *lancea sacra* ὑπὸ τοῦ Ροδόλφου Β' εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Ἐπροτάθησαν κυρίως τρεῖς χρονολογίαι: 922, 926 καὶ 935. Ὡς πρὸς τὸ ἔτος 922, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριξαν παλαιότεροι ἐρευνηταί⁵, οὐδεμία πλέον συζήτησις γίνεται σήμερον, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν οὗτοι δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενικὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Δύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὰς πληροφορίες τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως». Κατὰ τὸν Λιουτπράνδον δηλ. ὁ Ροδόλφος Β' ἐνεχείρισεν αὐτοπροσώπως τὴν *lancea sacra* εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'⁶, ἐνῶ οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ συναντήσεως τῶν δύο βασιλέων κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χρονολογίαν. Ἐπίσης ἡ φρασιολογία τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως «*Burgundionum rex Rodulfus, qui nonnullis annis Italicis imperavit, lanceam illam a Samson comite dono accepit*»⁷ δηλοῖ προφανῶς, ὅτι ὁ Ροδόλφος Β' κατεῖχε τὴν *lancea sacra* κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας του εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν (922-926). Ἐὰν δὲ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἄποψις, καθ' ἣν ἡ *lancea sacra* παρεδόθη εἰς τὸν Βουργούνδιον βα-

1. Αὐτόθι.

2. Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀνταποδόσεως» (III, 41, σ. 93) τὸν χαρακτηρίζει ὡς «*praepotens comes*». Δι' ὅ, νομίζω, ὅτι, ἐὰν ὁ κόμης Σαμψών μετέβαινεν εἰς Βουργουνδίαν, ἔχων μάλιστα καὶ τὴν *lancea sacra*, θὰ ἐμνημονεύετο τοῦτο ὅπωςδήποτε ὑπὸ τοῦ Λιουτπράνδου.

3. Αὐτόθι, II, 71, σ. 69.

4. Πρβλ. Ekkerhardi, *Chronicon universale*, σ. 182: «*Burgundionum rex Ruodolfus, qui nonnullis annis Italicis imperabat, lanceam quandam ibi a Samson quodam comite dono acceperat...*» Τὸ παρατεθὲν κείμενον εἶναι ἀκριβῆς ἀντιγραφή τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου τοῦ Λιουτπράνδου μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Ἐκκερχάρδος προσθέτει τὴν λέξιν *ibi* (= αὐτόθι, τ.ἔ. ἐν Ἰταλίᾳ). Ἡ προσθήκη αὕτη, κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνευ σημασίας. Πρβλ. G. Waitz, *Jahrbücher des Deutschen Reichs unter König Heinrich I.*, Leipzig 1853, σ. 67. A. Hofmeister, *Die heilige Lanze* κλπ., σ. 9, σημ. 4.

5. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 66, σημ. 5. R. Poupardin, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 32 κ.ἔ. καὶ 375 κ.ἔ.

6. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 119: «*...Rodulfi regis cor emollivit iustoque regi iusta iuste petenti cominus tradidit*».

7. Αὐτόθι, IV, 25, σ. 118.

σιλέα τῷ 924, ἀπορρίπτεται αὐτομάτως ἡ ὑποστηριχθεῖσα ἐκδοχή. Τέλος καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασις κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀποκλείει τὴν ὡς ἄνω χρονολόγησιν, διότι, ἐνῶ κατὰ τὴν «'Ανταπόδοσιν» ὁ 'Ερρίκος Α' παρέχώρησεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β' τμήμα τῆς Σουαβίας¹, τὸ δουκάτον τοῦτο εὐρίσκετο τῷ 922 εἰς χεῖρας τοῦ δουκὸς Βουρχάρδου Β'².

Αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι προϋποθέσεις ὑφίστανται κατὰ τὰ ἔτη 926 καὶ 935. Συμφώνως πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν πηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς συνηντήθησαν κατὰ τὰ δύο προαναφερθέντα ἔτη³, τὸ δουκάτον δὲ τῆς Σουαβίας ὑπήγετο ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως 'Ερρίκου Α'⁴.

Τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα τῶν μελετητῶν, τῶν τασσομένων ὑπὲρ τοῦ 926⁵, εἶναι τὸ ἀκόλουθον: 'Ο Ροδόλφος Β', ἐκδιωχθεὶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξ 'Ιταλίας ὑπὸ τοῦ Οὔγωνος⁶, ἀπώλεσε πᾶσαν ἐλπίδα ἐπανακτήσεως τοῦ ἀπολεσθέντος ἰταλικοῦ στέμματος. Συνεπῶς ἡ *lancea sacra* οὐδεμίαν σημασίαν εἶχε πλέον εἰς χεῖρας του. Δι' ὃ ἔσπευσεν εἰς Γερμανίαν, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπιτύχῃ τοὺς πολιτικοὺς στόχους του, ἥτοι τὴν εἰς αὐτὸν παραχώρησιν ἐκ μέρους τοῦ 'Ερρίκου Α' ἐδαφικοῦ τμήματος τῆς Σουαβίας⁷.

Κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὠρισμένα πολιτικὰ γεγονότα τῆς ἐν λόγῳ ἐποχῆς, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐκδοχὴ εἶναι

1. Αὐτόθι, IV, 25, σ. 119: «Quanto autem amore rex Heinricus praefatum inaeestimabile donum acceperit, cum in nonnullis rebus tum in hoc praesertim claruit, quod non solum eo dantem se auri argentique muneribus, verum etiam Suevorum provinciae parte non minima honoravit».

2. Βλ. M. Lintzel, Heinrich I. und das Herzogtum Schwaben, ἐν τοῦ αὐτοῦ *Ausgewählte Schriften*, τ. Β', Berlin 1961, σ. 74 κ.ε.

3. Τὴν 3ην Νοεμβρίου 926 συνηντήθησαν οἱ δύο προμνησθέντες βασιλεῖς εἰς Βορματίαν. MG. Diplomata, τ. Α', σ. 48: «actum in civitate Vuormatia, praesente domno rege Ruodulfo». Πρβλ. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 16. M. Lintzel, Heinrich I. κλπ., σ. 79. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος βασιλεῖς συνηντήθησαν ἐκ νέου τῷ 935 εἰς τὸ λεγόμενον «συνέδριον τῶν τριῶν βασιλέων» τοῦ Ivois, εἰς ὃ ὡς τρίτος συμμετέσχεν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ροδόλφος (923-936). Flodoardi, Annales, ἔτ. 935, σ. 382: «Deinde locutus cum missis Heinrici, ad eius properat colloquium, ubi etiam Rodulfus rex Jurensis interfuit; pactaque inter ipsos amicitia...».

4. Βλ. M. Lintzel, Heinrich I. κλπ., σ. 78 κ.ε.

5. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 17 καὶ 25. M. Buchner, Die heilige Lanze κλπ., σ. 246. H. - W. Klewitz, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 48. A. Brackmann, Zur Geschichte κλπ., σ. 409. M. Boehm, Geheimnisvolles Burgund, München 1944, σ. 71. M. Lintzel, Zur Erwerbung κλπ., ἐν HZ., 171 (1951), σ. 304 καὶ 308, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, *Ausgewählte Schriften*, τ. Β', Berlin 1961, σ. 86 καὶ 89. 'Ο P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν *Herrschaftszeichen* κλπ., σ. 501, μολονότι θεωρεῖ τὴν ὀρθὴν ἀπάντησιν ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνίαν ἀποκτήσεως ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως τῆς «ιεραῆς λόγχης» ὡς σημαντικὴν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ 'Ερρίκου Α' καὶ διὰ τὰς διμερεῖς σχέσεις τόσοι μεταξὺ τῆς Γερμανίας καὶ Βουργουνδίας, ὅσον καὶ μεταξὺ τῆς Βουργουνδίας καὶ 'Ιταλίας, δὲν λαμβάνει θέσιν ἐναντι τοῦ ἀμφισβητουμένου προβλήματος.

6. Liudpr. Antap. III, 16, σ. 81.

7. Βλ. κυρίως A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 16 κ.ε.

ἀσθενῆς καὶ ἐν πολλοῖς ἀβάσιμος, ἐνθ' ἐνισχύεται σημαντικῶς ἡ ἀποψις τῶν ἐρευνητῶν ἐκείνων, οἵτινες ὑποστηρίζουν τὸ 935¹ ὡς χρονολογίαν παραδόσεως τῆς lancea sacra εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Θεωρῶ σημαντικὰ τὰ ἀκόλουθα δύο γεγονότα: α') Βεβαίως ὁ Ροδόλφος Β' ἐξεδιώχθη τῷ 926 ὑπὸ τοῦ Οὔγωνος ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ δὲν παρητήθη τῶν βλέψεων του ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ regnum Italicum, δεδομένης δὲ τῆς ἀσταθείας καὶ πολιτικῆς ἀναξιοπιστίας τῆς ἰταλικῆς ἡγεσίας² οὗτος ἀπετέλει διαρκῆ κίνδυνον διὰ τὸν θρόνον τοῦ Οὔγωνος. Ὁ Βουργούνδιος βασιλεὺς ἠναγκάσθη πρὸς στιγμὴν νὰ ἐγκαταλίπη τὸν ἀγῶνα του κατὰ τοῦ κόμητος τῆς Προβηγκίας Οὔγωνος διὰ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς βορείου Ἰταλίας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐσπευσμένως εἰς τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ τὴν προστατεύσῃ ἐκ τοῦ κινδύνου τῶν ἐν τῷ μεταξὺ εἰσβαλόντων εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Βουργουνδίαν Οὔγρων³. Ἡ εὐκαιρία, ἣν ἐπεζήτει ὁ Ροδόλφος Β' νὰ ἐπέμβῃ ἐκ νέου εἰς τὰ ἰταλικά πράγματα, ἐδόθη εἰς αὐτόν, ὅτε τῷ 933 οἱ Ἰταλοὶ τὸν προσεκάλεσαν διὰ δευτέραν φορὰν ἐναντίον τοῦ βασιλέως των. Εὐθὺς ὡς ἐπληροφόρηθη τοῦτο ὁ Οὔγων, διεπραγματεύθη μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βουργουνδίας νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὴν Προβηγκίαν, ἐὰν ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ἔνορκον διαβεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ ἐπανήρχετο πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Ροδόλφος Β' ἀπεδέχθη τὴν προσφορὰν τοῦ ἀντιπάλου του⁴. Νομίζω, ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐκκλήσις τῶν Ἰταλῶν πρὸς τὸν πρῶτον βασιλέα των εἶναι νοητὴ μόνον, ἐὰν ἡ lancea sacra, τὸ σύμβολον ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, εὑρίσκετο εἰσέτι εἰς χεῖρας του. β') Ὡς εἶδομεν, ὁ Ἑρρίκος Α' ἠπειλήσεν τὸν Ροδόλφον Β' δι' ἐξοντωτικοῦ πολέμου, μετὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῆς lancea sacra ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν σημαντικώτατον ποσὸν χρημάτων⁵. Κατὰ τὸ ἔτος 926 ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς δὲν διέθετεν οὔτε ἀξιόμαχον στρατόν, διὰ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Βουργουνδίαν καὶ ἐρημώσῃ τὸ βασίλειον τοῦ Ροδόλφου Β', οὔτε χρήματα, διότι τῷ 924 λόγῳ τῶν καταστρεπτικῶν εἰσβολῶν τῶν Οὔγ-

1. Ὑπὲρ τῆς χρονολογίας ταύτης τάσσονται οἱ H. Naumann, Altdeutsches Volkskönigtum, Stuttgart 1940, σ. 208. R. Holtzmann, Geschichte der sächsischen Kaiserzeit (900-1024), München 1941, σ. 103. W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 18-57. W. Ohnsorge, Das Zweikaiserproblem im früheren Mittelalter, Hildesheim 1947, σ. 49. H. Fillitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 13 κ.ε. M. Uhlirz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 199. R. Hiestand, Byzanz und das Regnum Italicum, Zürich 1964, σ. 172 κ.ε. L. Böhm, Geschichte Burgunds, Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz 1971, σ. 112.

2. Πρβλ. B. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 146 κ.ε.

3. Βλ. R. Lüttich, Ungarnzüge in Europa, Berlin 1910, σ. 77.

4. Liudpr. Antap. III, 48, σ. 100: «His temporibus Italienses in Burgundiam ob Rodulfum, ut adveniat, mittunt. Quod Hugo rex ut agnovit, nuntiis ad eundem directis omnem terram, quam in Gallia ante regni susceptionem tenuit, Rodulfo dedit atque ab eo iusiurandum, ne aliquando in Italiam veniret, accepit». Πρβλ. ὡσαύτως W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 28-47. H. E. Mayer, Ein Rundschreiben Rudolfs II. von Burgund aus dem Jahre 932, ἐν Deutsches Archiv, 17 (1961), σσ. 507-517.

5. Βλ. ἄνωτ., σ. 171 κ.ε. καὶ 176, σημ. 1.

γρων εἰς τὴν Γερμανίαν ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ μετ' αὐτῶν ἐννεαετῇ ταπεινωτικὴν εἰρήνην¹, καταβάλλων εἰς αὐτοὺς βαρύτετον φόρον. Ἐν προκειμένῳ εὐρίσκω λίαν διαφωτιστικὴν τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ τῶν Σαξόνων μοναχοῦ τῆς Κορβείας Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Ἑρρίκος Α', ἀπευθυνόμενος τῷ 932 πρὸς τοὺς ὑπηκόους του, εἶπε: «Μέχρι τοῦδε ἀπεγύμνωσα σᾶς, τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σας καὶ ἐγέμισα τὰ ταμεῖα αὐτῶν (δηλ. τῶν Οὐγγρων): τώρα ἀναγκάζομαι νὰ λεηλατήσω τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς λειτουργοὺς των, διότι ἐκτὸς τῶν γυμνῶν σωμάτων δὲν μᾶς ἔμειναν πλέον χρήματα»². Ἀντιθέτως τῷ 935 ὁ Ἑρρίκος Α', μετὰ τὴν περιφανῆ νίκην του κατὰ τῶν Οὐγγρων τῷ 933 καὶ τὴν καθυπόταξιν τῶν σλαυϊκῶν φύλων καὶ τῶν Δανῶν, εὐρίσκετο εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς δυνάμεώς του³. Συνεπῶς ἡδύνατο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Ροδόλφον Β' νὰ τῷ παραδώσῃ τὴν *lancea sacra*, ἣτις οὐδεμίαν πλέον πολιτικὴν σημασίαν ἐνεῖχε διὰ τὸν Βουργούνδιον βασιλέα μετὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν συνθήκην του μετὰ τοῦ Οὐγγωνος.

Τὸ σπουδαιότερον πρόβλημα περὶ τὴν *lancea sacra* ἀφορᾷ εἰς τὴν σημασίαν της κατὰ τὴν 10ην ἑκατονταετηρίδα. Ὑπῆρξεν αὕτη σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας ἢ ἦτο ἀπλῶς ἱερὸν λείψανον, τὸ ὁποῖον ἐνεῖχε μόνον θρησκευτικὴν σημασίαν; Ἡ μέχρι τοῦδε διεξοδικὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὴν πολιτικὴν σημασίαν, ἣν εἶχε προφανῶς ἡ *lancea sacra* διὰ τοὺς βασιλεῖς Ροδόλφον Β' καὶ Ἑρρίκον Α', ἐνῶ σπανίως γίνεται λόγος περὶ τῆς σημασίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλου διὰ τὸν συγγραφέα τῆς «Ἀνταποδόσεως» Λιουτπράνδον καὶ τὸν Γερμανὸν βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα Ὁθωνα Α'.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως σχετικῶν πληροφοριῶν ἡ ἰδέα περὶ τῆς πολιτικῆς σημασίας τῆς *lancea sacra* διὰ τοὺς Ροδόλφον καὶ Ἑρρίκον εἶναι ὑπόθεσις τῆς συγχρόνου ἐρεῦνης, ἡ ὁποία δύναται νὰ στηριχθῇ κυρίως ἐπὶ τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων καὶ ἐν μέρει μόνον ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως». Ἡ πληροφορία τοῦ Λιουτπράνδου, καθ' ἣν ὁ Βουργούνδιος βασιλεὺς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Λογγοβάρδον κόμητα Σαμψὼν τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος μεγάλου Κωνσταντίνου *lancea sacra*, σημαί-

1. Πρβλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 157.

2. Widuk. I, 38, σ. 47: «Vos hucusque, filios filiasque vestras expoliavi et aerarium eorum (sc. Avarum) replevi; nunc templa templorumque ministros ut expoliam cogor, absque nudis corporibus nulla nobis alia remanente pecunia».

3. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 157 κ.ε. καὶ 188.

νει ὅτι αὕτη ὡς λογγοβαρδικὴ λόγχη ἐξουσίας ἀντεπροσώπευε τὴν ἐπὶ τῆς Παβίας κυριαρχίαν καὶ ὡς λόγχη τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τὸ δικαίωμα ἐξουσίας ἐφ' ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς ἣν βεβαίως ὡς μικρότερον τμήμα ἀνήκεν ὡσαύτως καὶ ἡ βόρειος Ἰταλία¹. Ἡ σύνδεσις αὕτη τῆς *lancea sacra* πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δὲν δύναται νὰ εἶναι αὐθαίρετος καὶ προσωπικὴ ἐρμηνεία τοῦ Λιουτπράνδου, ὡς ἐσφαλμένως ἰσχυρίσθη ὁ H. - W. Klewitz², διότι, ὡς ἐλέγχθη καὶ ἀνωτέρω, ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης, γράφων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ὁθωνοῦ Α' καὶ τῆς Ἀδελαΐδος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ προσωπικὴν γνώμην, ἐὰν αὕτη δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰ πράγματα. Ὁ Λιουτπράνδος παραδίδει παλαιὰν λογγοβαρδικὴν παράδοσιν, ἐν ἣ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔπαιζε πρᾶγματι σημαντικὸν ρόλον³. Ὁ A. Hofmeister παρατηρεῖ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ πανισχύρου αὐτοκράτορος τοῦ 4ου αἰῶνος ἴσχυε περὶ τὸ 900 εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν «als Inbegriff des Imperiums»⁴. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν οἱ βασιλεῖς Λαμβέρτος καὶ Βερεγγάριος Α', οἵτινες ἔφερον καὶ τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος, παρεβάλλοντο πρὸς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Λουδοβίκου Γ' τοῦ Τυφλοῦ ἔφερε τὸ ὄνομα Κάρολος Κωνσταντῖνος⁵.

Ὡς γνωστὸν, τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὡς ἱδρυτοῦ τῆς χριστιανικῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὸν δυτικὸν μεσαιωνικὸν κόσμον κυρίως διὰ τῆς λεγομένης Κωνσταντινείου δωρεᾶς⁶. Ἐπ' αὐτῆς ἐρειδομένη ἡ παπικὴ αὐλὴ ἐπεκαλεῖτο συχνάκις τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου χριστιανοῦ αὐτοκράτορος πρὸς ἐπίτευξιν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν στόχων τῆς. Ὁ πάπας Ἀδριανὸς Α' εἰς ἐπιστολὴν, ἣν ἀπέστειλε τῷ 778 πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Φράγκων καὶ νέον βασιλέα τῶν Λογγοβάρδων Κάρολον τὸν μέγαν, χαρακτηρίζει τοῦτον ὡς «*novus christianissimus Dei Constantinus imperator*»⁷. Ἐπὶ πάπα Νικολάου Α' γίνεται συχνότερα ἐπὶ κλήσις τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου⁸. Προφανῶς ἡ

1. W. Holtzmann, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 13.

2. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 44 κ.ε.

3. Πρβλ. κυρίως τὸν μεταγενέστερον θρύλον περὶ τῶν ἡλῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ σιδηροῦν στέμμα τοῦ βασιλέως τῶν Λογγοβάρδων· βλ. K. Haase, *Die Königskrönungen in Oberitalien und die eiserne Krone*, Straßburg 1901, καὶ πρὸ παντὸς Magda v. Bárány - Oberschall, *Die Eiserne Krone der Lombardei und der lombardische Königsschatz*, μετάφρ. ἐκ τοῦ οὐγγρ. ὑπὸ E. Kende, Wien-München 1966, σ. 45 κ.ε.

4. A. Hofmeister, *Die heilige Lanze* κλπ., σ. 24.

5. Αὐτόθι, σ. 23 κ.ε.

6. Πρβλ. G. Laehr, *Die Konstantinische Schenkung in der abendländischen Literatur des Mittelalters bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts*, ἐν *Historische Studien*, 166 (1926), σσ. 1-188.

7. *Codex Carolinus*, σ. 587.

8. Πρβλ. τόσον τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάπα τούτου, τὴν ἀπευθυνθεῖσαν τῷ 865 πρὸς τοὺς ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους τῆς Γαλλίας (*Nicolai I. papae epistolae*, ἀριθμ. 71. σ. 397),

προβολή αὕτη τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου νὰ συνετέλεσεν εἰς τὴν σύνδεσιν μετ' αὐτοῦ τῆς ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἰσχυοῦσης λογγοβαρδικῆς βασιλικῆς λόγχης. Δι' ὃ αὕτη εἰς χεῖρας τοῦ Ροδόλφου Β' ἐσήμαινε διὰ τὴν βουργουνδικὴν αὐλὴν πολιτικὰς διεκδικήσεις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς βορείου Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, δηλ. ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ W. Ohnsorge¹ καὶ R. Hiestand² παρατηροῦν, ὅτι ὁ Ροδόλφος Β' ἐμφανίζεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν παράδοσιν τῶν βασιλέων τοῦ *regnum Italicum* καὶ ἐπικαλεῖται συχνότατα εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ διατάξεις τῶν προκατόχων τοῦ αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων.

Τὴν ἰδίαν πολιτικὴν σημασίαν ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἡ *lancea sacra* καὶ διὰ τὸν Ἑρρίκον Α', δι' ὃ ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς ἐπεδίωξε νὰ τὴν ἀποκτήσῃ διὰ παντὸς μέσου³. Ἡ νεωτέρα ἔρευνα κρίνει ὡς ἀπίθανον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ Ἑρρίκος Α' δι' ἑν ἔστω καὶ τόσον πολύτιμον ἱερὸν λείψανον θὰ ἠπείλει πόλεμον κατὰ τοῦ Ροδόλφου Β' καὶ θὰ προέβαιεν εἰς τόσον σημαντικὴν ἀποζημίωσιν, παραχωρήσας εἰς τὴν Βουργουνδίαν τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα τῆς Σουαβίας, εἰς ὃ ἀνῆκε καὶ ἡ Βασιλεία⁴. Μόνον πολιτικοὶ λόγοι ἐδικαιολογοῦν τὴν ὡς ἄνω ἐνέργειαν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως. Ἡ *lancea* ὡς βασιλικὸν σύμβολον ἐξουσίας ἦτο ἤδη γνωστὴ εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Πλὴν τῆς προμνησθείσης μαρτυρίας τοῦ Βιδουκίνδου⁵ ὁ Ἑρρίκος Α' εἰκονίζεται ἀπὸ τοῦ 922, ἥτοι πρὸ τῆς ἀποκτίσεως τῆς *lancea sacra*, ἐπὶ σφραγίδος μὲ ἀσπίδα, στέμμα καὶ δόρυ⁶. Ἐπομένως δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ ὑπόθεσις τῶν μεσαιωνολόγων, καθ' ἣν ὁ Σάξων βασιλεὺς εἰσήγαγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τὴν ἔχουσιν ταυτοχρόνως καὶ μεγάλην θρησκευτικὴν ἀξίαν λογγοβαρδικὴν βασιλικὴν λόγχην, ἐκτοπίσασαν τὴν παλαιὰν φραγκικὴν βασιλικὴν λόγχην τοῦ 919⁷. Ἔτερον ἐπιχείρημα τῶν συγχρό-

δων καὶ τὴν ἀποσπασματικῶς διασωθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ τῶν ἀρχῶν τοῦ 865 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λουδοβίκον Β' τὸν Γερμανικὸν (αὐτόθι, ἀριθμ. 120, σ. 638), τὴν ἐκτενὴ ἀπάντησίν του τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 865 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους Μιχαὴλ Γ' (αὐτόθι, ἀριθμ. 88, σσ. 456, 465, 470, 484 καὶ 486), ὡς καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς 13ης Νοεμβρίου 866 πρὸς τοὺς Βουλγάρους (αὐτόθι, ἀριθμ. 99, σ. 580 κ.ε.).

1. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 49.

2. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 141.

3. Βλ. ἄνωτ., σ. 177.

4. Βλ. W. Holtzmann, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 12. A. Brackmann, *Die politische Bedeutung κλπ.*, σ. 224 κ.ε. L. Böhm, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 111. Ὁ P. E. Schramm, *Die «Heilige Lanze» κλπ.*, σ. 535, χαρακτηρίζει τὰ ἀνταλλάγματα τοῦ Ἑρρίκου Α' πρὸς τὸν Ροδόλφον Β' ὡς «geradezu exorbitant».

5. Βλ. ἄνωτ., σ. 169 κ.ε.

6. Πρβλ. W. Holtzmann, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 60 κ.ε.

7. Βλ. H. Meyer, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 482. O. Höfler, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 18. H. Naumann, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 207. W. Holtzmann, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 60. H. Fillitz, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 15. M. Uhlig, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 200.

νων ἐπιστημόνων ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς σημασίας, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra διὰ τὸν Ἑρρίκον Α', εἶναι ἡ ἰταλικὴ καὶ αὐτοκρατορικὴ πολιτικὴ τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως¹. Τὸ βλέμμα του ἐστράφη πρὸς τὴν Ἱταλίαν καὶ τὴν Ρώμην μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν δουκῶν τῆς Σουαβίας καὶ Βαυαρίας νὰ ἀσκήσουν ἰδίαν ἰταλικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ καταλάβουν τὸν θρόνον τῆς Παβίας². Πλὴν τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ Ἑρρίκος ἐπικαλεῖται τὰ αὐτοκρατορικὰ δικαιώματα τῶν προκατόχων του Φράγκων βασιλέων³, ὑπάρχει ἡ σαφὴς καὶ ἀξιόπιστος⁴ μαρτυρία τοῦ Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Σάξων βασιλεὺς, ἀφοῦ ὑπέταξεν ὅλους τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Ρώμην⁵. Ἐν τῷ πλαισίῳ τοιούτων πολιτικῶν σχεδίων ἡ ἀπόκτησις τῷ 935 τῆς ἐχούσης πολιτικὴν σημασίαν «ἱερᾶς λόγχης» ἥνοιξε τὸν δρόμον διὰ τὴν ἰταλικὴν πολιτικὴν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ὁποίας θὰ ἦτο ἡ ἀπόκτησις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος. Ἡ ἀσθένεια τοῦ Ἑρρίκου Α' καὶ ὁ συνεπεία ταύτης ἐπισυμβὰς θάνατός του τῷ 936 ἐματαίωσαν τὰ σχέδιά του.

Τὰ ὡς ἄνω πολιτικὰ γεγονότα δεικνύουν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, καθ' ἣν ἡ lancea sacra ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ροδόλφου Β' καὶ Ἑρρίκου Α' ὡς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας, δὲν εἶναι ἀβάσιμος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποκλείει, νομίζω, καὶ τὴν ἐκδοχὴν, καθ' ἣν ἡ lancea sacra ἴσχυε ταυτοχρόνως καὶ ὡς ἱερὸν λείψανον οὐ μόνον διὰ τοὺς προμνησθέντας βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Λογγοβάρδους.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὅτι ἡ νεωτέρα βιβλιογραφία δὲν ἐξετάζει λεπτομερῶς τὸ θέμα τῆς σημασίας, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra διὰ τὸν Ὁθωνα Α', υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Ἑρρίκου Α'. Κυρίως ὁ W. Holtzmann διετύπωσε τὴν ἄποψιν, μετὰ τινος δισταγμοῦ βεβαίως, ὅτι ὁ Λιουτπράνδος, γράφων εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Ὁθων ἐπεδίωκεν ἀναφανδὸν τὸ δυτικὸν αὐτο-

1. Πρβλ. R. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 104. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze» κλπ., σ. 537. Κατὰ τὴν Mathilde Uhlirz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 203, ἡ lancea sacra ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἦτο πολὺτιμος εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' οὐ μόνον διὰ τὰ σχέδιά του εἰς τὴν Ἱταλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς θέσεώς του κατὰ τὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Καρολιδῶν τοῦ δυτικοῦ Φραγκικοῦ κράτους διὰ τὸ θέμα τῆς Λοθαρριγίας.

2. Βλ. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 225. H. Fillitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 14. R. Hiestand, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 174 κ.ε.

3. Βλ. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 169.

4. Περὶ τῆς ἀξιοπιστίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς θέσεως ταύτης τοῦ Γερμανοῦ ιστοριογράφου βλ. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 167. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 225. W. Ohnsorge, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 47 καὶ 49. P. E. Schramm, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 537.

5. Widuk. I, 40, σ. 59: «Perdomitis itaque cunctis circumquaque gentibus, postremo Romam proficisci statuit, sed infirmitate correptus iter intermisit».

κρατορικὸν ἀξίωμα, ἠθέλησε νὰ ὑποδηλώσῃ τὴν σχέσιν τοῦ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ κυρίου του εὐρισκομένου συμβόλου ἐξουσίας μὲ τὸν πρῶτον χριστιανὸν αὐτοκράτορα. Τοῦτο θὰ ἐφαίνετο ἀρεστὸν εἰς τὸν Ὁθωνα Α', ὅστις δὲν θὰ ἠρεῦνα περαιτέρω τὴν ὀρθότητα τῆς ὑπὸ τινος συγγραφέως δημοσιευομένης παραδόσεως. Κατὰ τὸν ὡς ἄνω μελετητὴν, ἡ ὑπὸ τοῦ Λιουπράνδου σύνδεσις τῆς *lancea sacra* μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ μᾶλλον εἰς τὸ περιβάλλον τῆς αὐλῆς τοῦ Ὁθωνος καὶ τῆς Ἀδελαΐδος, τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκε τὴν ἀνανέωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος¹.

Δὲν συμφωνῶ μὲ τὴν ὡς ἄνω θέσιν. Ἐπίσης ὁ M. Lintzel εὕρισκει πολὺ ἀπίθανον τὴν ὡς ἄνω ἐκδοχὴν², ἀλλ' ἄνευ τινὸς αἰτιολογίας. Κατ' ἐμὲ, οἱ λόγοι, καθ' οὓς ἡ *lancea sacra* ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος Α' ὄχι ὡς πολιτικὸν σύμβολον, ἀλλ' ὡς θρησκευτικόν, εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: α') Ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς εἰκονίζεται μετὰ τὴν στέψιν του ὡς αὐτοκράτορ ἐν Ρώμῃ τῷ 962 ὄχι μὲ λόγχην, ἀλλὰ μὲ σκῆπτρον³. β') Ὁ Ὁθων Α' διὰ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς χήρας τοῦ βασιλέως τῆς βορείου Ἰταλίας Λοθαρίου Ἀδελαΐδος, ἥτις ἦτο νόμιμος κληρονόμος τοῦ «*regnum Langobardiae*»⁴, ἀπέκτησε τὸ νόμιμον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς Παβίας. Φαίνεται ὅτι ἡ *lancea sacra* οὐδεμίαν πλέον κοσμικὴν σημασίαν εἶχε διὰ τὴν ἰταλικὴν πολιτικὴν τοῦ Ὁθωνος, ὡς εἶχεν αὕτη παλαιότερον διὰ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ *regnum Italicum* τῶν Ροδόλφου Β' καὶ Ἑρρίκου Α'. Οὐδεμία πηγὴ ἀφηγεῖται περὶ ἐκλογῆς καὶ στέψεως τοῦ Ὁθωνος Α' ἐν Παβίᾳ τῷ 951, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ *lancea sacra* θὰ ἠδύνατο νὰ παίξῃ πολιτικὸν ρόλον. Ἐπὶ πλέον ὁ Ὁθων Α' ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς νόμιμον διάδοχον τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ ἐπομένως ὡς νόμιμον βασιλέα τῶν Λογγοβάρδων ἄνευ ἐκλογῆς καὶ στέψεως⁵. γ') Ἡ *lancea sacra* ἴσχυσεν ὡς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας μετὰ τὸν Ὁθωνα Α' καὶ δὴ ὄχι ὡς λόγχη τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλ' ὡς λόγχη τοῦ ἁγίου Μαυρικίου⁶. Ἐὰν αὕτη εἶχε διὰ

1. W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 16 κ.ε. Τὴν ἄποψιν ταύτην υἱοθέτησε βραδύτερον καὶ ὁ J. Deér, *Byzanz und die Herrschaftszeichen des Abendlandes*, ἐν *Byzantinische Zeitschrift*, 50 (1957), σ. 429.

2. M. Lintzel, *Zur Erwerbung κλπ.*, ἐν *HZ.*, 171 (1951), σ. 305, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, *Ausgewählte Schriften*, τ. Β', Berlin 1961, σ. 87.

3. Πρβλ. P. E. Schramm, *Die deutschen Kaiser κλπ.*, εἰκ. 61. M. Uhlig, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 199.

4. *Annales Quedlinburgenses*, ἐτ. 951, σ. 58: «*cuius etiam consilio regnum Langobardiae, quod illi (sc. Adelheidae) haereditario iure cesserat, cum Beringero tyranno ditioni suae subiugatur*». Πρβλ. ὡσαύτως *Hrotsuithae, Carmen de gestis Oddonis I. imperatoris*, σ. 328, στίχ. 469-73.

5. Βλ. R. Köpke - E. Dümmler, *Kaiser Otto der Große*, Leipzig 1876 (ἀντ. Darmstadt 1962), σ. 197. G. Waitz, *Deutsche Verfassungsgeschichte*, τ. ΣΤ', Berlin 1896², σ. 219 κ.ε.

6. Πρβλ. A. Brackmann, *Die politische Bedeutung κλπ.*, σ. 240. P. E. Schramm, *Die*

τὸν Ὁθωνα Α' πολιτικὴν σημασίαν ἔνεκα τῆς προελεύσεώς της ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εἶναι δύσκολον νὰ κατανοήσῃ τις, πῶς ἔν τοσοῦτον ἰσχυρὸν ἰδεολογικὸν ὄπλον διὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν πολιτικὴν τῶν Ὁθώνων εἰς τὴν Ἱταλίαν καὶ ἐναντίον τοῦ Βυζαντίου μετεβλήθη εἰς λόγ-
χην ἑνὸς ἀγίου¹, μηδεμίαν ἔχοντος σχέσιν πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίω-
μα. Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ὧσων ὑπεστήριξα ἀνωτέρω ἐπικαλοῦμαι τὴν κατ' ἐ-
μὲ ὀρθὴν γνώμην τοῦ Α. Brackmann, καθ' ἣν «als sie (δηλ. ἡ lancea) an-
fang, auf deutschem Boden eine Rolle zu spielen, war sie bereits von römisch-
-kirchlichen Vorstellungen erfaßt und hatte die Eigenschaft einer Reliquie
angenommen»².

Τέλος ἡ ἔρευνα περὶ τὴν σημασίαν, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra καὶ διὰ
τὸν συγγραφέα τῆς «Ἀνταποδόσεως», ἀποκτᾷ μεγάλην βαρύτητα διὰ τὴν
θέσιν τοῦ Γερμανοῦ μονάρχου ἐναντι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλου, διό-
τι, ὡς γνωστόν, ὁ Λιουτπράνδος ἐξέφρασεν ἐν πολλοῖς εἰς τὸ ἔργον του
τὴν πολιτικὴν θεωρίαν τῆς αὐλῆς τοῦ Ὁθωνος³. Ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης
ὄχι μόνον δὲν θεωρεῖ τὴν lancea sacra ὡς κοσμικὸν σύμβολον ἐξουσίας,
μεθ' οὗ ἦτο στενότατα συνδεδεμένον τὸ δικαίωμα κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ Ἰ-
ταλικοῦ κράτους, ἀλλ' ἐξαίρει ἰδιαιτέρως τὸν θρησκευτικὸν χαρακτῆρα
της. Εἰδικώτερον: α') Ὁ Λιουτπράνδος ἀναφέρει ὅτι ἡ lancea ὤφειλε τὴν
ιερότητα (sacra) εἰς τὸ ὅτι «quae media in spina...ex clavis manibus pedi-
busque domini et redemptoris nostri Iesu Christi adfixis cruces habet»⁴. Ταῦ-
τα στηρίζονται εἰς τὴν εὐσεβῆ παράδοσιν τοῦ 4ου αἰῶνος, καθ' ἣν ἡ μή-
τηρ τοῦ πρώτου χριστιανοῦ αὐτοκράτορος ἀγία Ἑλένη ἀνεῦρεν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου μετὰ τῶν τεσσάρων ἡλῶν, οὓς ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος προσέθηκεν εἰς τὸ κράνος του καὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἀλόγου του.
Ἡ ἐν λόγῳ παράδοσις οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς «ιερᾶς λόγχης»⁵. Ἡ πα-
ράδοσις αὕτη ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ θαυμαστὸν ὄραμα, τὸ ὁποῖον κατὰ
τοὺς Λακτάντιον καὶ Εὐσέβιον εἶδεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ὀλίγον πρὸ
τῆς κατὰ τοῦ Μαξεντίου μάχης παρὰ τὴν Μιλβίαν γέφυραν⁶, διεδόθη εὐ-
ρέως εἰς τὴν Δύσιν, ὡς δεικνύουν τὰ ἀκόλουθα δύο παραδείγματα:

Ιον) Ἐκ τοῦ ἔτους 772 κατέχομεν ἐπιστολὴν Κλήμεντος «peregrinus» πρὸς
τὸν δοῦκα τῶν Βαυαρῶν Τασσίλωνα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀποστολεὺς εὐχε-

«Heilige Lanze» κλπ., σ. 501 κ.ε. H. Büttner, Heinrichs I. Südwest- und Westpolitik, Konstanz-Stuttgart 1964, σ. 53 κ.ε. M. Uhlirz, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 200.

1. Βλ. Α. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 226 κ.ε.

2. Αὐτόθι, σ. 241.

3. Πρβλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 287.

4. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118.

5. Βλ. P. E. Schramm, Herrschaftszeichen κλπ., τ. Α', σ. 311 κ.ε., καὶ τ. Β', σ. 510.

6. Σχετικῶς βλ. Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου, Βυζαντινὴ Ἱστορία, τ. Α' 324-610, Ἀ-
θήναι 1975, σ. 131 κ.ε.

ται εἰς αὐτὸν καὶ τὸν λαόν του νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν «sicut dedit regi Constantino filio Helenae, cui Dominus ostendit signum crucis in coelo nocte ante pugnam et audivit vocem dicentem sibi: «Constantine, in hoc signo vinces»¹. 2ον) Ὁ Ἀγγλος μοναχὸς Γουλιέλμος τοῦ Malmesbury, γράψας κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ 12ου αἰῶνος ἀγγλικήν ἱστορίαν, παραδίδει ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Οὐγὼν, ἐπιθυμῶν νὰ νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Αἰθελσταν (924-940), ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πλούσια δῶρα. Μεταξὺ τούτων ἦσαν τὸ ξίφος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἐπὶ τῆς λαβῆς του ἓνα ἐκ τῶν τεσσάρων ἡλῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ lancea, ἡ ὁποία ἦτο τὸ ἱερὸν ὄπλον τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐναντίον τῶν Ἀράβων τῆς Ἰσπανίας². β') Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως», καθ' ἣν «Heinricus rex, ut erat Dei timens totiusque religionis amator, audito Rodulfum tam inaestimabile donum habere caeleste...temptavit, si...id posset adquirere sibi que adversus visibiles et invisibiles hostes arma invictissima triumphumque perpetuum praeparare...Deus autem...pium...regem (sc. Heinricum), indicium quibusdam hoc etiam in tempore prodidit, dum contra se insurgentes hoc victorifero praeunte signo semper hostes terruit atque fugavit»³, προκύπτει σαφέστατα ὅτι κατὰ τὸν Λιουπράνδον μόνον θρησκευτικοὶ λόγοι ὤθησαν τὸν βασιλέα Ἑρρίκον Α' νὰ ἀποκτήσῃ τὴν lancea sacra. Ὁ Σάξων ἡγεμὼν ἐπίστευεν εἰς τὴν θαυματουργικὴν τροπαιοφόρον δύναμιν τῆς lancea λόγῳ τῶν ἐπ' αὐτῆς λειψάνων τοῦ τιμί-ου Σταυροῦ. γ') Κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Κρεμώνης καὶ ὁ υἱὸς Ὁθων Α' ἐθεώρει τὴν lancea sacra ὡς σύμβολον τῆς θείας χάριτος, ὡς ἐχέγγυον τῆς νίκης κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ κράτους. Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα νίκη τοῦ Ὁθωνος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του⁴ ὠφείλετο κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον εἰς τὴν θείαν βοήθειαν, ἣν ἐπεκαλέσθη ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς, προσπεσὼν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του πρὸ τῆς «ἱερᾶς λόγχης»⁵. Εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀφηγήσεώς του ὁ Λι-

1. MG. Epistolae Karolini aevi II, τ. Δ', Berolini 1895, σ. 497.

2. Willelmi Malmesburiensis, Ex gestis regum Anglorum, σ. 460: «...ensem Constantini magni, in quo litteris aureis nomen antiqui possessoris legebatur, in capulo quoque super crassas auri laminas clavum ferreum affixum cerneret, unum ex quatuor quos Judaica factio dominici corporis aptarat supplicio, lanceam Caroli Magni, quam imperator invictissimus contra Saracenos exercitum ducens, si quando in hostem vibrabat, nunquam nisi victor abibat...» Πρβλ. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 52 καὶ 67 κ.έ. H. Naumann, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 205 κ.έ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze» κλπ., σ. 522 κ.έ. M. Uhlirz, ἐνθ' ἀνωτ., σσ. 203-205, καὶ πρὸ πάντων L. Hibbard Loomis, The Holy Relics of Charlemagne and King Athelstan: the Lances of Longinus and St. Mauricius, ἐν Speculum, 25 (1950), σσ. 437-456.

3. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118 κ.έ.

4. Βλ. ἀνωτ., σ. 173.

5. Liudpr. Antap. IV, 24, σ. 117 κ.έ.: «Rex denique...quoniam fluvio intercedente cor-

ουτπράνδος ἀναφέρει, ὅτι «qui (sc. Otto) quanta donum inaestimabile veneratione coluerit, victoria non solum indicat praesens, verum divinatorum, ut prompturi sumus, admiranda largitio munus»¹. Νομίζω ὅτι διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀνταποδόσεως» ὑπαινίσσεται τὴν μεγάλην νίκην τοῦ Ὁθωνος Α΄ κατὰ τῶν ἀπίστων Οὔγγρων εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Λέχ τῷ 955. Ὁ Λιουπράνδος παρὰ τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θὰ ὠμίλει ἐκτενέστερον εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀφηγήσεώς του περὶ τῆς μεγάλης ταύτης μάχης², οὐδὲν ἀναφέρει πλέον περὶ αὐτῆς. Ἡ lancea sacra διεδραμάτισε καὶ κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν πρωτεύοντα ρόλον. Τὴν πληροφορίαν ὀφείλομεν εἰς τὸν Γερμανὸν ἱστοριογράφον Βιδουκίνδον, καθ' ὃν «et his dictis arrepto clipeo ac sacra lancea ipse (sc. Otto) primus equum in hostes vertit, fortissimi militis ac optimi imperatoris officium gerens»³. δ') Ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης ἐγνώριζε καλῶς τὴν Ψευδοκωνσταντίνειον δωρεάν. Αἱ ιδέαι τῆς ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς ἐστήριξε τὴν περὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος πολιτικὴν θεωρίαν του⁴. Κατὰ τὴν πλαστὴν Κωνσταντίνειον δωρεάν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος παρέδωκεν εἰς τὸν πάπαν Σίλβεστρον καὶ τοὺς διαδόχους του τὰ «imperialia sceptrum simulque et contra atque signa, banda etiam et diversa ornamenta imperialia...»⁵. Μολονότι ἐν τῷ ὡς ἄνω κειμένῳ γίνεται λόγος περὶ τῆς lancea (= contum) ὡς συμβόλου αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας, ὁ Λιουπράνδος ἐπικαλεῖται ἁορίστως τὰ «multa donaria» καὶ «privilegia»⁶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τὴν ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἐξάρη τὴν σημασίαν τῆς ἐν Ρώμῃ στέψεως τοῦ Ὁθωνος Α΄ ὡς αὐτοκράτορος. Ἐὰν ἡ lancea sacra ἐθεωρεῖτο κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν ὡς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας, ὁ Λιουπράνδος, ὅστις μετήρχετο πᾶν μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ Ὁθωνος Α΄, θὰ ἐχρησιμοποιοίει ὅπωςδὴποτε καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο κατὰ τὸν ἰδεολογικὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν.

porali praesentia subvenire suis non poterat, recordatus populi Domini, qui repugnantes sibi Amalechitas orationibus Moysi servi Dei devicerat, protinus de equo descendit seseque cum omni populo lacrimas fundens ante victoriferos clavos manibus domini et salvatoris nostri Jesu Christi adfixos suaeque lanceae inpositos in orationem dedit; quantumque iusti viri... tunc valeret oratio, res manifesta probavit. Eo namque orante... hostes sunt omnes in fugam conversi...» Πρβλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 245 κ.ε.

1. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 119.

2. Πρβλ. ὡσαύτως Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 159.

3. Widuk. III, 46, σ. 127. Πρβλ. ἐπίσης τὴν μεταγενεστέραν σχετικὴν μαρτυρίαν τοῦ Thietmari, Chronicon, II, 10, σ. 48 κ.ε.: «...sumpsit rex clipeum lancea cum sancta...»

4. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 293.

5. Constitutum Constantini, στίχ. 225-6.

6. Liudpr. Rel., 17, σ. 184.